

Kate Morton

De vergeten tuin

1

Londen, Engeland, 1913

Het was donker op de plek waar ze gehurkt zat, maar het kleine meisje deed wat er van haar werd verlangd. De mevrouw had gezegd dat ze moesten wachten omdat het nog niet veilig was, en ze moesten zich zo stilhouden als muizen in de provisiekamer. Het kleine meisje wist dat het een spel was. Zoiets als verstoppertje, kastiebal, of lummelen. Ze had zoiets al eerder gespeeld met Jonathan en Katherine en de anderen op het landgoed. De andere kinderen waren ouder dan zij, en eerst vonden ze haar te jong om mee te spelen. Maar ze had hen in het ongelijk gesteld, ze had haar angst voor donkere plekjes opzijgezet en zichzelf tot een uitstekende verstopper gepromoveerd. Zelfs Jon moest erkennen dat ze wist hoe ze zich onzichtbaar moest maken.

Het meisje achter de houten vaten had de oren gespitst. Ze riep een beeld op voor haar geestesoog zoals papa haar dat had geleerd. Mannen, dichtbij en ver weg, zeelui waarschijnlijk, schreeuwden naar elkaar. Ruwe, harde stemmen, vol van de zilte zee. Woorden die ze niet herkende maar toch vertrouwde. In de verte hoorde ze loeiende scheepshoorns, muziek van metalen fluitjes, het plonzen van roeiriemen, en hoog in de lucht het krijsen van de meeuwen met de vleugels zo wijd mogelijk uitgespreid om het toenevende zonlicht op te zuigen.

De mevrouw had gezegd dat ze terug zou komen en het kleine meisje hoopte dat dit gauw zou gebeuren. Ze wachtte al een hele poos, zo lang dat de zon langs de hemel was gedwaald en inmiddels haar knieën onder haar nieuwe jurk verwarmde. Ze luisterde of ze de rokken van de dame op het houten dek kon horen ruisen. De vastberaden tred van haar hakken, en altijd maar die haast, die de eigen moeder van het meisje vreemd was. Het kleine meisje vroeg zich op die vage, onbezorgde manier van verweide kinderen af waar haar mama bleef. Wanneer ze zou komen. En ze vroeg zich dingen af over die mevrouw. Ze wist wie ze was, ze had haar oma over haar horen praten. De mevrouw werd de Schrijfster genoemd, en ze woonde in een boerenhuisje aan de andere kant van het landgoed, voorbij de doolhof.

Het meisje hoorde dat eigenlijk niet te weten. Het was haar verboden in de buurt van de doolhof van braamstruiken te spelen. Mama en grootmoeder hadden gezegd dat het gevaarlijk was om in de buurt van het klif te spelen. Maar af en toe, wanneer er toch niemand keek, vond het meisje het leuk om verboden dingen te doen.

Stofjes, honderden stofjes dansten in de bundel zonlicht die tussen twee vaten door viel. Het meisje glimlachte en de mevrouw, het klif, de doolhof en mama verlieten haar gedachten. Ze stak een vinger uit om te proberen een stofje op te vangen. Ze moest lachen om de manier waarop de stofjes zo dichtbij kwamen voordat ze weer op de vlucht sloegen.

De geluiden in de buurt van haar bergplaats veranderden. Het meisje hoorde het gebonk van beweging en de stemmen klonken opgewonden. Ze boog zich in de sluier van licht en legde haar wang tegen het koele hout van een van de vaten. Met één oog keek ze naar het dek.

Benen en schoenen en zomen van petticoats. De uiteinden van papieren slingers die alle kanten op woeien. Sluwe meeuwen speurden het dek af naar stukjes brood.

De enorme boot gaf een ruk en gromde lang en laag. Diep vanuit zijn binnenste voer een trilling door het houten dek en door de vingertoppen van het meisje. Er was een ogenblik van spanning. Ze hield de adem in en zette haar handen plat naast zich. Daarna maakte de boot zich met een ruk los van de kade. De hoorn loeide, er klonk een golf van gejuich en mensen riepen *'Bon voyage'*. Ze waren onderweg. Naar Amerika, naar een plek die New York heette en waar papa was geboren. Ze had hen er een poosje over horen smoezen, mama die tegen papa zei dat ze zo gauw mogelijk moesten gaan, dat ze het zich niet meer konden veroorloven om nog langer te wachten. Mama en papa waren natuurlijk vooruitgereisd, stelde ze vast. Dat deden ze wel vaker, dan gingen ze weg en lieten ze haar bij oma en opa thuis.

Het meisje lachte weer; de boot gleed door het water als een reuzenwalvis zoals Moby Dick, de walvis in het verhaal dat haar vader dikwijls voorlas. Mama vond het niet leuk als hij zulke verhalen voorlas. Ze vond ze te angstaanjagend en dacht dat ze haar op ideeën konden brengen die je er niet meer uit kreeg. Papa kuste mama altijd op haar voorhoofd als ze zulke dingen zei. Hij zei dat ze gelijk had en dat hij voortaan voorzichtiger zou zijn. Maar hij bleef het meisje verhalen over de grote walvis vertellen. En ook andere, de lievelingsverhalen van het meisje, uit het sprookjesboek, over blinde oude heksen, weesmeisjes en lange zeereizen. Hij zorgde er alleen voor dat mama het niet te weten kwam, dat het hun geheim bleef.

Het meisje begreep dat ze geheimen voor mama moesten hebben. Mama was niet lekker en was al ziekelijk geweest vóór de geboorte van het meisje. Oma waarschuwde haar altijd dat ze lief moest zijn, en drukte haar op het hart dat er iets vreselijks kon gebeuren als mama verdrietig zou worden, en dat het allemaal haar schuld zou zijn. Het meisje hield van haar moeder en wilde haar niet verdrietig maken; ze wilde niet dat er iets verschrikkelijks zou gebeuren, dus hield ze sommige dingen geheim. Zoals de sprookjes en spelen bij de doolhof en de keren dat papa haar had meegenomen wanneer hij bij de Schrijfster langsging in het huis aan de andere kant van het landgoed.

‘Aha!’ klonk een stem bij haar oor. ‘Ik heb je gevonden!’ De ton werd opzij geschoven en het meisje tuurde met samengeknepen ogen in de zon. Ze knipperde met haar ogen tot de eigenaar van de stem in haar licht ging staan. Het was een grote jongen van acht of negen jaar, dacht ze.

‘Jij bent Sally niet,’ zei hij.

Het meisje schudde haar hoofd.

‘Wie ben jij?’

Ze aarzelde. Ze mocht aan niemand vertellen hoe ze heette. Het was een spelletje dat ze speelden, zij en die mevrouw.

‘Nou?’

‘Dat is geheim.’

Hij trok zijn neus op en zijn sproeten trokken samen. ‘Waarom?’

Ze haalde haar schouders op. Ze mocht niets over de mevrouw zeggen. Dat zei papa altijd.

‘Waar is Sally dan?’ De jongen werd ongeduldig. Hij keek naar links en naar rechts. ‘Ze rende deze kant op, ik weet het zeker.’

Aan de andere kant van het dek klonk een schaterlach en het geluid van rennende voeten. Het gezicht van de jongen klaarde op. ‘Vlug!’ zei hij weghollend. ‘Ze gaat ervandoor!’

Het meisje boog zich voren zodat ze om de ton heen kon kijken. Ze zag hem door de menigte mensen zigzaggen, op jacht naar een voortsnellende, wapperende witte onderrok.

Het kleine meisje wilde heel graag meespelen.

Maar de mevrouw had gezegd dat ze moest wachten.

De jongen ging steeds verder weg. Hij dook om een dikke man met was in zijn snor. Die fronste zo heftig dat zijn hele gezicht samentrok als een familie geschrokken krabben.

Het meisje lachte.

Misschien hoorde dit allemaal bij hetzelfde spelletje. De mevrouw deed haar meer aan een kind denken dan de andere grote mensen die ze kende. Misschien speelde zij ook wel mee.

Het meisje glipte achter de ton vandaan. Haar linkervoet sliep. Ze wachtte even tot het prikkelende gevoel verdween en zag de jongen om de hoek verdwijnen.

Toen ging ze hem zonder aarzelen achterna. Haar voeten roffelden over het dek en haar hart bonkte in haar borstkas.

2

Brisbane, Australië, 1930

Uiteindelijk vierden ze Nells verjaardag toch in het zaaltje van de kunstacademie. Hamish had de nieuwe veteranenclub op Given Terrace voorgesteld, maar Nell vond net als haar moeder dat het zonde van het geld was, vooral omdat het toch al geen makkelijke tijden waren. Hamish zwichtte, maar stelde zich tevreden door erop te staan dat ze de speciale kant die ze, naar hij wist, nodig had voor haar jurk, uit Sydney zou laten komen. Lil had hem voor haar dood op dat idee gebracht. Ze had zich naar hem toe gebogen om zijn hand te pakken en hem een advertentie met een adres in Pitt Street in de krant laten zien. Ze zei hoe fijn de kant was, hoeveel die voor Nellie zou betekenen, dat het wel extravagant leek, maar dat er later een trouwjurk van gemaakt kon worden. Daarna had ze naar hem gelachen, en zij was weer zestien en hij dolverliefd.

Lil en Nell hadden inmiddels een paar weken aan de verjaardagsjurk gewerkt. 's Avonds na het eten, wanneer Nell terug was van haar werk in de kiosk, wanneer de jongste meisjes lusteloos op de veranda zaten te kibbelen en er zo veel muggen in de vochtige nachtlucht rondvlogen dat je bijna gek werd van hun gezoem, haalde ze haar naaimandje tevoorschijn en schoof ze een stoel bij haar moeders ziekbed. Hij hoorde hen soms lachen over een voorval in de kiosk, over een ruzie die Max Fitzsimmons met de een of andere klant had gemaakt, of over de zoveelste kwaal van mevrouw Blackwell. Hij hing rond bij de deur, stopte zijn pijp en spitste de oren toen Nell rood van plezier ging fluisteren toen ze iets vertelde wat Danny had gezegd. Een belofte over het huis dat hij ging kopen wanneer ze getrouwd waren, de auto waarop hij zijn oog had laten vallen, waarvan zijn vader dacht dat hij die voor een prikkie kon krijgen, de nieuwste mixer van het warenhuis McWhirters.

Hamish mocht Danny graag – hij kon zich voor Nell geen betere man wensen – wat maar goed was ook, omdat het stel onafscheidelijk was geweest sinds ze elkaar hadden leren kennen. De relatie duurde inmiddels al twee jaar. Als Hamish hen bij elkaar zag, moest hij denken aan de tijd dat hij

Lil had leren kennen. Ze waren zo blij als kinderen geweest en hielpen elkaar wanneer ze maar konden. Al die jaren was er amper een onvertogen woord gevallen. Ze hadden in het begin, voor de geboorte van de meisjes, wel moeilijke perioden gehad, maar op de een of andere manier waren ze er altijd uit gekomen.

De pijp was gestopt en omdat hij geen excuus meer had, liep Hamish weg. Hij zocht een plekje in een rustig hoekje van de veranda aan de voorkant, waar hij in vrede kon gaan zitten, althans zo vreedzaam mogelijk in een huis met lawaaiige dochters, van wie de een nog sneller opgewonden was dan de ander. Daar zat hij alleen met de vliegenmepper op de vensterbank voor het geval de muggen te opdringerig werden. En dan volgde hij zijn gedachten, die zich zoals gewoonlijk concentreerden op het geheim dat hij al jaren bewaarde. Het werd tijd, dat voelde hij wel. De spanning die hij lang op afstand had weten te houden, werd groter. Ze had toch het recht om de waarheid te weten? Ze was bijna eenentwintig, een volwassen vrouw op het punt om uit te vliegen, verloofd nog wel: nu werd het toch wel tijd? Hij wist wat Lil ervan zou vinden, daarom hield hij zijn mond. Het laatste wat hij wilde was dat Lil zich zorgen zou maken, dat ze haar laatste dagen zou proberen hem op andere gedachten te brengen, wat al zo dikwijls was gebeurd.

Wanneer Haim zich afvroeg hoe hij het ging doen, welke woorden hij voor zijn biecht zou gebruiken, wenste hij wel eens dat het een van de andere meisjes betrof. Dan vervloekte hij zichzelf omdat hij een voorkeur bleek te hebben, al hield hij dat angstvallig voor zich.

Maar Nellie was altijd al bijzonder geweest, zo anders dan de rest. Ze was levenslustig, ze had meer fantasie. Ze had meer van Lil weg, dacht hij vaak, maar dat sloeg natuurlijk nergens op.

Ze hadden slingers aan de dakbalken gebonden, witte die bij haar jurk pasten en rode die bij haar haar kleurden. Het oude houten gebouw was misschien niet zo gelikt als de modernere bakstenen gebouwen in de stad, maar het zag er verrassend goed uit. Achterin bij het podium hadden Nells jongere zusjes een tafel voor de verjaarscadeautjes gezet, en er lag al een flinke berg. Een paar dames van de Kerk hadden samen iets te eten gemaakt en Ethel Mortimer gaf de piano ervan langs met romantische dansdeuntjes uit de oorlog.

Jonge mannen en vrouwen dromden aanvankelijk nerveus langs de muur, maar toen de muziek uitbundiger werd en de brutaalste jongens warmliepen,

gingen er paren de dansvloer op. De kleine zusjes keken verlangend toe tot ze mee moesten helpen de dienbladen met voedsel van de keuken naar de tafel te brengen.

Toen het tijd werd voor toespraken, gloeiden de wangen en waren de schoenen dof van het dansen. Marcie McDonald, de vrouw van de dominee, tikte tegen haar glas en iedereen wendde zich naar Hamish, die bij de cadeautafel stond en een stuk papier uit zijn borstzak openvouwde. Hij schraapte zijn keel en haalde een hand door zijn gekamde haren. Spreken in het openbaar was nooit zijn sterke kant geweest. Hij was erg op zichzelf, hield zijn opvattingen voor zich en liet de gesprekken graag aan de spraakzamere types over. Toch gebeurde het maar één keer dat een dochter volwassen werd en het was zijn plicht om dat aan de wereld te verkondigen. Plicht had hij altijd hoog in het vaandel gehad; hij volgde de regels. Althans grotendeels.

Er speelde een flauwe glimlach om zijn lippen en hij zwaaide naar een van zijn vrienden van de veteranenclub toen die iets naar hem joelde. Daarna nam hij het papier in één hand en haalde hij diep adem. Een voor een las hij de in zijn kleine zwarte handschrift genoteerde punten op zijn lijstje voor: hoe trots hij en zijn vrouw altijd op Nell waren geweest; hoe gezegend ze zich hadden gevoeld toen zij als een verhoord gebed bij hen kwam. Hoe dol ze op Danny waren en hoe verrukt Lil was geweest toen ze kort voor haar overlijden van de verloving hoorde. Toen Hamish het over de recente dood van zijn vrouw had, prikten zijn ogen en was hij een ogenblik stil. Hij knipperde een paar keer met zijn oogleden, deed zijn best om zijn aantekeningen te lezen en daarna keek hij op naar de gasten die voor hem stonden. Het werd tijd dat de familie er nog een man bij zou krijgen, zei hij met een melancholisch lachje. Dat zou de dingen meer in evenwicht brengen. Zijn publiek lachte mee en de meisjes draaiden theatraal met hun ogen; ze wisten dat er van hen werd gehouden. Hamish aarzelde even en liet zijn ogen over de gezichten van zijn vrienden en dochters dwalen, waar ze even op Nell bleven rusten. Die glimlachte omdat Danny haar iets in het oor fluisterde. Hamish haalde nog eens diep adem en toen zijn gezicht even leek te betrekken, vroegen de aanwezigen zich af of er soms een belangrijke mededeling aan kwam. Maar het ogenblik ging voorbij, zijn gezicht klaarde weer op en hij stopte het stuk papier weer in zijn borstzak. Hij wenste iedereen smakelijk eten.

De keukendames kwamen in actie en brachten broodjes en kopjes thee, maar Hamish bleef nog even staan. Hij liet de mensen passeren, accepteer-

de de schouderklopjes, uitroepen als 'Goed gedaan, jongen' en de kop thee die hem door een van de dames werd aangereikt. De toespraak was goed gegaan, maar evengoed kon Hamish zich niet ontspannen. Zijn hart was sneller gaan kloppen en hij transpireerde hoewel het niet warm was.

Hij wist natuurlijk wel waarom. Zijn plicht zat er nog niet op. Toen hij Nell in haar eentje door een zijdeur een portaaltje op zag schieten, zag hij zijn kans schoon. Hij schraapte zijn keel, liet zijn kop thee op de cadeautafel staan en verdween uit het geroezemoes in de warme zaal de koelte van de avond in.

Nell stond bij de zilvergroene stam van een solitaire eucalyptus. Hamish stelde zich voor dat de hele heuvelrug en de oevers van de greppels er ooit mee bedekt waren geweest. Op avonden met volle maan moest dat legertje spookachtige stammen een prachtgezicht zijn geweest.

Kijk eens aan. Hij probeerde de zaak te rekken. Nog steeds had hij moeite met zijn verantwoordelijkheid en was hij zwak.

Een tweetal zwarte vliegende honden zeilde geruisloos door de avondlucht toen hij het gammele houten trapje afdaalde en het grasveld dat al vochtig was van de dauw, overstak.

Ze had hem zeker horen aankomen. Misschien had ze het gevoeld, want ze draaide zich om en glimlachte toen hij naderbij kwam.

Ze zei dat ze aan mama moest denken toen hij bij haar stond, en dat ze zich afvroeg vanaf welke ster ze hen gadesloeg.

Hamish kon wel janken toen ze dat zei. Waarom moest ze Lil juist nu ter sprake brengen en hem erop attent maken dat ze toekeek, boos om wat hij op het punt stond te doen? En misschien had ze nog gelijk ook. Misschien hoefde het ook niet. Dan konden ze doorgaan zoals ze altijd hadden gedaan. Hij kon nog steeds Lils stem met al die oude argumenten horen.

Nee. Dit was zijn besluit en dat stond vast. Hij was tenslotte verantwoordelijk voor de hele situatie. Het mocht dan wel in alle onschuld zijn gebeurd, maar hij had de stap genomen die hen op dit pad had gebracht en het was zijn taak om klaarheid in de zaak te brengen. Hij wist dat geheimen altijd aan het licht kwamen, en het was het beste als ze de waarheid uit zijn mond hoorde.

Hij pakte Nells handen in de zijne en drukte er een kus op. Hij kneep even in die zachte gladde handen in zijn eeltige werkmansknuisten.

Zijn dochter. Zijn eerste.

Ze glimlachte stralend naar hem in haar fraaie, met kant afgezette jurk.

Hij glimlachte terug.

Daarna nam hij haar bij de hand en liet hij haar naast zich op een omgevallen boomstam zitten. Hij boog zich opzij en fluisterde iets in haar oor. Hij bracht het geheim over dat hij en haar moeder zeventien jaar hadden bewaard. Hij wachtte op een flikkering van herkenning, op de subtiele verandering op haar gezicht, als wat hij haar net had verteld tot haar was doordrongen. Hij zag de bodem uit haar bestaan vallen en de persoon die ze tot dan toe was geweest in een oogwenk verdwijnen.

3

Brisbane, Australië, 2005

Cassandra had het ziekenhuis al dagenlang niet verlaten, hoewel de dokter haar weinig hoop had gegeven dat haar grootmoeder nog bij kennis zou komen. Volgens hem was dat niet waarschijnlijk op haar leeftijd, en met zo'n grote dosis morfine in haar lichaam.

Toch bleef Cassandra wachten. Als een geruststellende aanwezigheid zag ze Nell in een oceaan van herinneringen ondergaan en telkens weer naar boven komen om adem te halen in een eerdere periode van haar bestaan. Ze vond het een onverdraaglijke gedachte dat haar grootmoeder alle voorspellingen zou trotseren, dat ze op de een of andere manier de weg terug naar het heden zou vinden, dat ze weer omhoog zou rijzen uit de diepte, om er alleen maar achter te komen dat ze moederziel alleen op het randje van het leven dobberde.

De nachtzuster was weer gekomen, dus Cassandra wist dat de dag voorbij was. Ze kon niet gissen hoe laat het precies was. De tijd was hier moeilijk te bepalen, de lichten in de hal brandden altijd, je hoorde altijd wel ergens een tv, maar die zag je nooit, karretjes reden op alle uren af en aan door de gang. Het was ironisch dat een instituut dat het zo van routine moest hebben, zo resoluut buiten het gewone ritme van de tijd functioneerde.

De zuster verwisselde de lege infuuszak voor een volle, draaide aan de knop van het apparaat naast het bed en daarna trok ze het beddengoed glad en de dekens omhoog om Nell in te stoppen.

'Ze heeft niets te drinken gehad,' zei Cassandra; haar stem klonk haarzelf eigenaardig in de oren. 'Al de hele dag niet.'

De zuster keek haar aan, verrast dat ze was aangesproken. Ze keek over haar bril naar de stoel waarop Cassandra met een gekreukte blauwgroene ziekenhuisdeken op schoot zat. 'Je liet me schrikken,' zei ze. 'Ben je hier al de hele dag? Dat is waarschijnlijk maar het beste; het zal niet lang meer duren.'

Cassandra sloeg geen acht op de boodschap. 'Moeten we haar iets te drinken geven? Ze heeft vast dorst.'

De zuster sloeg het laken terug en stopte het nonchalant onder Nells dunne armen in. 'Maak je geen zorgen. Het infuus zorgt voor alles.' Ze bekeek iets op Nells status en zei zonder op te kijken: 'Als je wilt, kun je aan het eind van de gang theezetten.'

De zuster vertrok en Cassandra zag dat Nells ogen open waren en haar aanstaarden. 'Wie bent u?'

'Ik ben het, Cassandra.'

Verwarring. 'Ken ik u?'

De dokter had dit voorspeld, maar het deed toch zeer. 'Ja, Nell.'

Nell keek haar aan en knipperde onzeker met haar waterige grijze ogen. 'Ik weet niet meer...'

'Stil maar, het is al goed.'

'Wie ben ik?'

'Je heet Nell Andrews,' zei Cassandra vriendelijk, en ze pakte haar hand. 'Je bent vijftiennegentig en woont in een oud huis in Paddington.'

Nells lippen trilden; ze concentreerde zich en probeerde de woorden tot zich te laten doordringen.

Cassandra pakte een papieren zakdoekje van het nachtkastje en veegde zacht een beetje speeksel van Nells kin. 'Je hebt een kraampje in het antiekcentrum in Latrobe Terrace,' vervolgde ze zacht. 'Jij en ik delen het, we verkopen oude dingen.'

'Ik ken je wel,' fluisterde Nell. 'Jij bent Lesleys dochter.'

Cassandra knipperde verrast met haar ogen. In al die jaren dat Cassandra was opgegroeid, hadden ze zelden over haar moeder gesproken, en ook niet tijdens de tien jaar dat ze inmiddels weer terug was en in het appartement onder dat van Nell woonde. Er was een onuitgesproken afspraak om het verleden, dat ze allebei liever wilden vergeten, te laten rusten.

Nell schrok. Met angstogen speurde ze Cassandra's gezicht af. 'Waar is die jongen? Toch niet hier, hoop ik. Is hij er? Ik wil niet dat hij aan mijn spullen zit en ze kapotmaakt.'

Cassandra werd duizelig.

'Mijn spullen zijn kostbaar. Je mag hem niet in de buurt laten.'

Er schoten Cassandra wat woorden te binnen en ze struikelde er bijna over. 'Nee... Nee, dat zal ik niet doen. Maak je geen zorgen, Nell, hij is er niet.'

Toen Cassandra's grootmoeder later weer in de duistere diepten van de slaap was weggezakt, verbaasde ze zich over het wrede vermogen van de geest om wrakstukken uit het verleden naar boven te halen. Waarom moest haar grootmoeders hoofd zo vlak voor haar dood weerklinken van de stem-